

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Димитър Райков, дмн

Ръководител катедра по ортопедия и травматология, Медицински факултет

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Изготвено по дисертационен труд на д-р Кирчо Димитров Патриков със заглавие „Приложение на синтетични костни заместители при лечението на доброкачествени костни тумори и тумороподобни заболявания“ за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“.

Със заповед на Ректор на МУ- София № РК 36-1226 / 23.07.2018 г. съм назначен за член на Научно жури и с решение на последното (Протокол №1, утвърден от заседание на Факултетен съвет с протокол 24/17.07.2018г.), съм определен да представя становище по дисертационен труд на д-р Патриков, докторант на самостоятелна подготовка за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Ортопедия и травматология“, в професионално направление 7.1 „Медицина“ от област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“.

Доброкачествените костни лезии съществуват в подрастващия и зрял костен скелет и се откриват обикновено случайно при рентгенови изследвания или при патологични фрактури. Предприема се консервативно лечение (имобилизация) или се извършва съответстваща на костта и локализацията метална остеосинтеза за възстановяване здравината и функцията на крайника. В процеса на стабилизация е необходим и костен заместител, който увеличава стабилността и създава регенерационния костен потенциал в зоната на лезията. Този акцент следва дисертантът Д-р Патриков.

Представените ми в окончателна форма дисертация и автореферат отговарят по форма на изискванията. Дисертацията е изложена в 138 страници и библиография с общо 180 източника на кирилица и латиница.

В литературния обзор дисертантът разглежда подробно различните видове костни заместители, акцентира на механизма на действието на Calcium phosphate cement и в кратък вид анализира мненията на различни автори в тяхното приложение, както и прави преглед и на най-често срещаните заболявания, при които се използват костни заместители.

Анализирани са опита и мненията на много известни в областта автори с в използване на калциев хидроксипатит керамик и други синтетични костни заместители. Акцент в този цитиран опит е проучването на Noriyuki Tamai от 2010г., развиващ и разработил нов тип заместител калциев хидроксипатит керамик.

По отношение на патологичния субстрат дисертантът разглежда по отделно всички доброкачествени тумори: солитарна костна киста, аневризмална костна киста, енхондром, остеонид остеом, неосифициращ фибром и други. Машабността на информацията, която е изложена в литературния обзор е доказателство за научните познания и голям опит на дисертанта. Д-р Патриков има възможността да работи в единствената в България Клиника по костна тумори и така да събере този огромен по обем и завиден клиничен материал.

Целта и задачите за изложени ясно в **Глава III**. Целта е – „Представяне и анализ на резултатите от рутинно въведеното от нас лечение на доброкачествени костни лезии със синтетични костни заместители“. Ясно дефинирани са и следващите от това четири задачи.

Методиката и клиничния материал (98 пациенти) са представени в **Глава IV**. Документирани са общо 100 хирургически интервенции при първични костни тумори и тумороподобни заболявания (общо 15 различни видове заболявания). Средната възраст на пациентите е 23.4 г. Случаите са разделени в 4 групи според големината на лезиите, 55 % от кистите са с голям и много голям обем - 20 до 100 cm².

В 25% от случаите биопсията предшества хирургичното лечение.

Хирургическата процедура при всички пациенти е идентична: кюретаж и последващо запълване на костната кухина с калциевофосфатни цименти. В случай на настъпила патологична фрактура или при заплашваща такава, костта се укрепва със заключваща компресивна плака.

Различията, доловени в техниката не са в техническото изпълнение, а в различните видове костни заместващи материали. При 68% от пациентите е използвано само гранули калциевофосфатен цимент, при 25% - гранули в комбинация с инжектируем такъв, а при 6% - само инжектируем заместител.

Резултатите от проучването коректно са представени в **Глава V**. Проследяването на пациентите е от 3 месеца до 60 месеца (средно 36) с контролни прегледи между 90 и 180 дни. За отчитане на резултатите дисертантът използва

- Функционална оценка чрез Musculoskeletal Tumour Society Scoring System (MSTS)

- Рентгенографската класификация на Renuka et al. (2005) за отчитане етапите при инкорпорация на присадката.

Пълно проследяване е извършено при 87 пациенти, поради невявяване на останалите на контролни прегледи.

Отчетено е добро костооброзуване и остеоинтеграция на импланта, определено като излекуване на заболяването за срокове - в горните крайници за 2 месеца, а в костите на долните крайници – 3-4 месеца.

Инфекциозни усложнения и алергични реакции не са наблюдавани. Липсва и отхвърляне на кристалите хидроксипатита.

Д-р Патриков отчита усложненията в 6.9% - 1 фрактура при аневризмална костна киста и 5 рецидиви на тумори. Те не са свързани с прилагане на синтетичните костни заместители

„Обсъждане“ на клиничния опит и материал са изложени в **Глава 8**. В този раздел се сравняват синтетичните костни заместители като алтернатива на класическите авто- и ало- костни трансплантати. Изтъкнати са преимуществата на използваните Graftys BCP гранули и Graftys Quickset.

Дискусията на усложненията е също ценна.

Обсъждането както обикновено завършва със сравнение на собствените резултати с тези от други проучвания, представено ясно в табличен вид

В **Глава 9** се изнасят „Изводи“ – общо 5 на брой, които аз приемам. Така поставената цел на дисертационния труд е изпълнена.

Като цяло дисертацията е написана на правилен литературен език. Използваните графики и снимков материал са с високо качество и информативност, напълно отговарящи на текста.

Добрите ми впечатления от анализа на предоставената дисертация мога да обобща в няколко пункта, като принося

1. Проследените 87 пациенти представляват най-голямата серия с доброкачествена костна патология в българската литература - статистически обработени и проследени.
2. Доказва се, че хидроксипатитните материали са средство на избор за запълване на костните кухини.
3. Ценен в практически план е изложеният собствен диагностично-терапевтичен протокол при лечение на доброкачествени костни тумори.

Дисертантът представя 3 публикации, една от които е в научно списание с IF, три научни съобщения по темата. Те съдържат отделни части от разработения материал.

Всичко изложено от мен показва, че предоставената ми за становище дисертация напълно отговаря на изискванията на Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ, София – 2017 г. Този научен труд показва големият опит и ерудиция на Д-р Патриков в областта на костната туморна патология и в частност на лечението на доброкачествените костни тумори.

Дисертационният труд отговаря напълно на качествените и количествените критерии, заложи в Изисквания към дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен “ДОКТОР” на МУ-София.

Давам **положителна оценка** на труда и призовавам членовете на Научното жури да присъдят на д-р Кирчо Димитров Патриков, образователна и научна степен “ДОКТОР“ по научна специалност „Ортопедия и травматология“.

07.08.2018 г.

Проф. д-р Димитър Райков дмн

